

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction) เรื่อง ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

รหัสเอกสาร WI-CTL-21
เอกสารฉบับ ☐ ควบคุม ☐ ไม่ควบคุม
สำเนาฉบับที่
วันที่ประกาศใช้ 25 ส.ค. 2568
ฉบับแก้ไขครั้งที่

	ผู้จัดทำ/แก้ไข	ผู้ตรวจสอบ	ผู้อนุมัติ
ลายเซ็น	จวิฑฐ ส้งสาราญ	กนกน งามค	
ชื่อ-นามสกุล	นางสาวจวิฑฐา ส้งสาราญ	รศ.น.สพ.ดร.กัญจน์ แก้วมงคล	ผศ.สพ.ญ.ดร.สิริรัตน์ นิยม
ตำแหน่ง	นักวิทยาศาสตร์	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย	รองคณบดีฝ่ายวิจัย
วันที่	25 ส.ค. 2568	25 ส.ค. 2568	25 ส.ค. 2568

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction)
เรื่อง ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

รหัสเอกสาร WI-CTL-21

แก้ไขครั้งที่ 00

วันที่ประกาศใช้

หน้าที่ 1 จาก 11

บันทึกการแก้ไข

แก้ไขครั้งที่	วันที่แก้ไข	หน้า	รายละเอียดการแก้ไข

1. วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการใช้งานชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

2. ขอบเขต

คู่มือฉบับนี้ครอบคลุมวิธีปฏิบัติสำหรับการใช้งานชุดกำจัดสารเคมี โดยใช้เป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับห้องปฏิบัติการของหน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง (Central Lab) ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. อ้างอิง

-

4. นิยาม

ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit) หมายถึง ชุดอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บและทำความสะอาดในกรณีที่มีสารเคมีอันตราย เช่น กรด-ด่างเข้มข้น หกรั่วไหล ภายในหรือบริเวณห้องปฏิบัติการของหน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง (Central Lab)

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.1 ชุดกำจัดสารเคมีประกอบด้วยอุปกรณ์ ดังนี้ (ภาคผนวกที่ 1)

- 5.1.1 อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE)
- 5.1.2 สาร Neutralization (สารทำปฏิกิริยาล้างฤทธิ์)
- 5.1.3 วัสดุดูดซับ ทำความสะอาด
- 5.1.4 วัสดุอื่น ๆ
- 5.1.5 คู่มือ/วิธีการปฏิบัติกรณีสารเคมีหกหล่นปนเปื้อน และแบบบันทึกรายงานอุบัติการณ์สารเคมีหกปนเปื้อน

5.2 แนวทางในการปฏิบัติเมื่อเกิดสารเคมีหกรั่วไหล

5.2.1 สารเคมีอันตราย

1. แจ้งให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทราบว่า มีสารเคมีอันตรายหกรั่วไหล
2. จำแนกชนิดของสารเคมีและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นโดยดูจากเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Safety Data Sheet: SDS)
3. ถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่สวมใส่อยู่ ออก เช่น เสื้อกาวน์
4. หากสารเคมีโดนร่างกายหรือตา ให้ล้างด้วยน้ำจากชุดล้างตาล้างตัวฉุกเฉินอย่างน้อย 15 นาที
5. นำชุดจัดการสารเคมี (Chemical spill kit) มาใกล้พื้นที่
6. ติดป้ายเตือนห้ามเข้าบริเวณปนเปื้อนที่หน้าห้องปฏิบัติการ

7. สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จัดเตรียมไว้ในกล่อง Spill kit โดยสวมตามลำดับ ดังนี้
 - 7.1 ชุดป้องกันสารเคมีแบบใช้แล้วทิ้ง
 - 7.2 ถุงหุ้มรองเท้า
 - 7.3 ถุงมือ (สวม 2 ชั้น)
 - 7.4 แว่นตานิรภัย
 - 7.5 หมวกคลุมผม
 - 7.6 หน้ากากป้องกันไอระเหย
8. กันเขตพื้นที่สารหกรั่วไหลด้วยเทปสี เช่น สีแดง
9. เก็บเศษแก้วหรือของมีคม (ถ้ามี) โดยใช้ที่คีบหรือไม้พาย (ห้ามใช้มือเปล่า) ทิ้งในกระป๋องพลาสติกสำหรับทิ้งของมีคม และกำจัดเป็นขยะติดเชื้อ
10. กรณีสารเคมีเป็นกรดหรือด่างเข้มข้นหกปริมาณน้อยกว่า 10 ลิตร ปฏิบัติดังนี้ คือ ให้อ่างแผ่นดูดซับ (กระดาษทิชชู) สารเคมีที่หก ทิ้งไว้ 15-20 นาที แล้วใช้ที่คีบทิ้งในถุงขยะเคมี (สีแดง)
11. กรณีสารเคมีเป็นกรดหรือด่างเข้มข้นหกปริมาณมากกว่า 10 ลิตร ปฏิบัติดังนี้ คือ ใ้รอยผงดูดซับบนกองสารเคมีและให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ที่ปนเปื้อน ทิ้งไว้ 15-20 นาที และใช้ไม้พายกวาดใส่ถุงขยะเคมี (สีแดง)
12. เช็ดทำความสะอาดพื้นที่ด้วยน้ำ
13. ถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยถอดตามลำดับ ดังนี้
 - 13.1 ถุงหุ้มรองเท้า
 - 13.2 ถุงมือชั้นนอก
 - 13.3 ชุดป้องกันสารเคมีแบบใช้แล้วทิ้ง
 - 13.4 ถุงมือชั้นใน
 - 13.5 สวมถุงมือคู่มือใหม่
 - 13.6 แว่นตานิรภัย (ทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์ 70% ก่อนนำมาใช้อีกครั้ง)
 - 13.7 หมวกคลุมผม
 - 13.8 หน้ากากป้องกันไอระเหย
14. เก็บรวบรวมวัสดุปนเปื้อนทั้งหมดทิ้งลงในถุงขยะเคมี (สีแดง) ก่อนส่งกำจัดตามมาตรการการจัดการขยะและสารพิษของคณะฯ
15. เปิดใช้พื้นที่หลังจากทำความสะอาดและกำจัดสารเคมีที่หกรั่วไหลเสร็จสมบูรณ์
16. เก็บป้ายเตือนและอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้ใส่กลับในกล่อง Spill kit
17. ล้างมือให้สะอาด
18. รายงานอุบัติการณ์ให้เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการทราบและเขียนรายงานลงในแบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี-สารชีวภาพหกปนเปื้อน (FM-CTL-38) ที่อยู่ในกล่อง Spill kit

5.2.2 สารเคมีที่เป็นของแข็งอันตราย

1. แจ้งให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทราบว่า มีสารเคมีหกแล้ว
2. จำแนกชนิดของสารเคมีและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นโดยดูจากเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Safety Data Sheet: SDS)
3. ถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่สวมใส่อยู่ ออก เช่น เสื้อกาวน์
4. หากสารเคมีโดนร่างกายหรือตาให้ล้างด้วยน้ำจากชุดล้างตาล้างตัวฉุกเฉินอย่างน้อย 15 นาที
5. นำชุดจัดการสารเคมี (Chemical spill kit) มาใกล้พื้นที่เกิดเหตุ
6. ติดป้ายเตือนห้ามเข้าบริเวณปนเปื้อนที่หน้าห้องปฏิบัติการ
7. สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จัดเตรียมไว้ในกล่อง Spill kit โดยสวมตามลำดับ ดังนี้
 - 7.1 ชุดป้องกันสารเคมีแบบใช้แล้วทิ้ง
 - 7.2 ถุงหุ้มรองเท้า
 - 7.3 ถุงมือ (สวม 2 ชั้น)
 - 7.4 แว่นตานิรภัย
 - 7.5 หมวกคลุมผม
 - 7.6 หน้ากากอนามัยทั่วไป
8. กั้นเขตพื้นที่สารหกด้วยเทปสี เช่น สีแดง
9. เก็บเศษแก้วหรือของมีคม (ถ้ามี) โดยใช้ที่คีบ (ห้ามใช้มือเปล่า) ทั้งในขวดพลาสติกปากกว้างสำหรับทิ้งของมีคม และกำจัดเป็นขยะเคมี
10. ใช้ไม้กวาดโยยสารเคมีของแข็งที่หกหล่นใส่ที่ตักขยะ ทั้งลงในถุงพลาสติกซีลล็อก ปิดปากถุงให้สนิทแล้วทิ้งลงในถุงขยะเคมี (สีแดง)
11. หากสารเคมีของแข็งที่หกหล่นไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำให้ทำความสะอาดด้วยน้ำ
12. ถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยถอดตามลำดับ ดังนี้
 - 12.1 ถุงหุ้มรองเท้า
 - 12.2 ถุงมือชั้นนอก
 - 12.3 ชุดป้องกันสารเคมีแบบใช้แล้วทิ้ง
 - 12.4 ถุงมือชั้นใน
 - 12.5 สวมถุงมือคู่มือใหม่
 - 12.6 แว่นตานิรภัย (ทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์ 70% ก่อนนำมาใช้อีกครั้ง)
 - 12.7 หมวกคลุมผม
 - 12.8 หน้ากากอนามัยทั่วไป
13. เก็บรวบรวมวัสดุปนเปื้อนทั้งหมดทิ้งลงในถุงขยะเคมี (สีแดง) ก่อนส่งกำจัดตามมาตรการการจัดการขยะและสารพิษของคณะฯ
14. เปิดใช้พื้นที่หลังจากทำความสะอาดและกำจัดสารเคมีที่หกแล้วเสร็จสมบูรณ์

15. เก็บป้ายเตือนและอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้ใส่กลับในกล่อง Spill kit
16. ล้างมือให้สะอาด
17. รายงานอุบัติการณ์ให้เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการทราบและเขียนรายงานลงในแบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี-สารชีวภาพหกปนเปื้อน (FM-CTL-38) ที่อยู่ในกล่อง Spill kit

6. แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

6.1 FM-CTL-38	แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี/ สารชีวภาพหกปนเปื้อน
6.2 FM-CTL-62	แบบฟอร์มตรวจสอบชุดอุปกรณ์จัดการสารเคมีหกรั่วไหล (Chemical Spill Kit)

7. การจัดเก็บเอกสาร

ลำดับ	ชื่อเอกสาร	ผู้รับผิดชอบการจัดเก็บ		ระยะเวลาในการจัดเก็บ
		ต้นฉบับ	สำเนา	
1	แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี/ สารชีวภาพหกปนเปื้อน	DC	-	5 ปี
2	แบบฟอร์มตรวจสอบชุดอุปกรณ์จัดการสารเคมีหกรั่วไหล (Chemical Spill Kit)	DC	-	5 ปี

8. ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

รายการอุปกรณ์และสารเคมีที่ประกอบในชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

ลำดับ	อุปกรณ์ป้องกัน	ตัวอย่างภาพ
1	ชุดป้องกันสารเคมี แบบใช้แล้วทิ้ง	

ลำดับ	อุปกรณ์ป้องกัน	ตัวอย่างภาพ
2	หน้ากากป้องกันไอระเหย	
3	หน้ากากอนามัยทั่วไป	
4	แว่นตานิรภัยป้องกันการกระเด็น	
5	แว่นตานิรภัย	
6	ถุงมือไนไตร ขนาด M	
7	ถุงคลุมเท้า แบบใช้แล้วทิ้ง	
8	หมวกคลุมผม	

ลำดับ	อุปกรณ์ป้องกัน	ตัวอย่างภาพ
9	กระดาดหิซซู	
10	ที่ตักขยะขนาดเล็ก	
11	ที่คีบ	
12	ไม้พาย	
13	ถุงขยะทั่วไป (สีขาว)	
14	ถุงขยะเคมี (สีแดง)	
15	ถุงซีปล็อก	

ลำดับ	อุปกรณ์ป้องกัน		ตัวอย่างภาพ
16	เชือก (สำหรับผูกถุงขยะ)		
17	ผงดูดซับ		
18	กระป๋องพลาสติก (ใส่แก้วแตก)		
19	เทปกาวสี		
20	ปากกาเคมี		
21	ป้ายเตือนบอกเขตอันตรายห้ามเข้าบริเวณปนเปื้อน		DANGER สารเคมีหก ห้ามเข้า Chemical Spill

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction)
เรื่อง ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

รหัสเอกสาร WI-CTL-21

แก้ไขครั้งที่ 00

วันที่ประกาศใช้

หน้าที่ 9 จาก 11

ลำดับ	อุปกรณ์ป้องกัน		ตัวอย่างภาพ
22	คู่มือการใช้ชุดกำจัดสารเคมี		
23	แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี/ สารชีวภาพหกปนเปื้อน		
24	แบบฟอร์มตรวจสอบชุดอุปกรณ์จัดการสารเคมี หกรั่วไหล		
25	กล่องบรรจุ		

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction)
เรื่อง ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

รหัสเอกสาร WI-CTL-21
แก้ไขครั้งที่ 00
วันที่ประกาศใช้
หน้าที่ 10 จาก 11

ภาคผนวกที่ 2

แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี/ สารชีวภาพหกปนเปื้อน (FM-CTL-38)

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี/ สารชีวภาพหกปนเปื้อน

วันที่เกิดอุบัติการณ์.....

ชื่อสารเคมี/ สารชีวภาพ.....

ลักษณะของสารเคมี ☐ ของแข็ง ☐ ของเหลว ☐ อื่น ๆ

ลักษณะของสารชีวภาพ

ปริมาณสารเคมี/ สารชีวภาพที่หก หยดหรือตกแตก

สาเหตุการหกปนเปื้อน

สถานที่เกิดอุบัติเหตุ

ชื่อผู้ได้รับอุบัติเหตุ

อาการ.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่รายงาน.....

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction)
เรื่อง ชุดกำจัดสารเคมี (Chemical spill kit)

รหัสเอกสาร WI-CTL-21
แก้ไขครั้งที่ 00
วันที่ประกาศใช้
หน้าที่ 11 จาก 11

ภาคผนวกที่ 3

แบบฟอร์มตรวจสอบชุดอุปกรณ์จัดการสารเคมีหกรั่วไหล (Chemical Spill Kit) (FM-CTL-62)

คณะสัตวแพทยศาสตร์

หน่วยเครื่องมือห้องปฏิบัติการวิจัยกลาง ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางสัตวแพทย์

แบบฟอร์มตรวจสอบ
ชุดอุปกรณ์จัดการสารเคมีหกรั่วไหล (Chemical Spill Kit)

อุปกรณ์ชุดที่
สถานที่ตั้งชุดอุปกรณ์

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	ปริมาณที่เหลือ	วันที่สำรวจ	ผู้ตรวจสอบ	หมายเหตุ
1	ชุดป้องกันสารเคมี แบบใช้แล้วทิ้ง	1 ชุด				
2	หน้ากากป้องกันไอระเหย	1 ชิ้น				
3	หน้ากากอนามัยทั่วไป	1 ชิ้น				
4	แว่นตานิรภัยป้องกันการกระเด็น	1 ชิ้น				
5	แว่นตานิรภัย	1 ชิ้น				
6	ถุงมือไนไตร ไซส์ M	3 คู่				
7	ถุงคลุมเท้า แบบใช้แล้วทิ้ง	1 คู่				
8	หมวกคลุมผม	1 ชิ้น				
9	กระดาดพลาสติก	1 ม้วน				
10	ที่ตักขยะขนาดเล็ก	1 ชุด				
11	ที่คีบ	1 อัน				
12	ไม้พาย	1 อัน				
13	ถุงขยะทั่วไป (สีขาว)	2 ถุง				
14	ถุงขยะเคมี (สีแดง)	2 ถุง				
15	ถุงซีปล็อค	1 ถุง				
16	เชือก (สำหรับผูกถุงขยะ)	4 เส้น				
17	ผงดูดซับ	1 ถุง				
18	กระป๋องพลาสติก (ใส่แก้วแตก)	1 ขวด				
19	เทปกาวสี	1 ม้วน				
20	ปากกาเคมี	1 แท่ง				
21	ป้ายเตือนบอกเขตอันตราย ห้ามเข้าบริเวณปนเปื้อน	1 ชุด				
22	คู่มือการใช้ชุดกำจัดสารเคมี	1 ชุด				
23	แบบฟอร์มบันทึกอุบัติการณ์สารเคมี- สารชีวภาพหกรั่วไหล	1 ชุด				
24	กล่องบรรจุ	1 กล่อง				

หมายเหตุ: ระยะเวลาในการตรวจสอบอย่างน้อย 6 เดือน/ครั้ง หรือภายหลังจากการใช้อุปกรณ์ เพื่อให้สามารถจัดสรรทดแทนส่วนที่ใช้ไป